

TÜRKİYE'NİN İHRACATINDA 1987 YILINDA GÖRÜLEN GELİŞMELER

Yrd. Doç. Dr. Engin ERDOĞAN*

GİRİŞ

Türkiye'de 24 Ocak 1980 tarihinde uygulanmaya konulan Ekonomik İstikrar Tedbirleri'nin temel hedeflerinden biride ihracatın geliştirilmesidir. İhracatın geliştirilmesi, ihracatın artış göstermesinin yanısıra yapısının sınai ürünler lehine değiştirilmesini de kapsamına almaktadır.

24 Ocak Ekonomik İstikrar Tedbirleri sonrasında Türkiye'nin ihracatında önemli ölçüde artış görülürken yapısında sınai ürünler lehine olmak üzere hızlı bir değişim sürecine girilmiştir.

1980 yılı sonrasında Türkiye'nin ihracatında görülen olumlu gelişmelerin, sürekli ve istikrarlı bir nitelik kazanarak, uzun dönemli bir gelişmenin göstergesi haline gelmesi başlıca amaçtır. Bu nedenle 1980 yılı sonrasında Türkiye'nin ihracatı ilgili çevrelerce yakından izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

(*) Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Bu çalışmada, Türkiye'nin 1987 yılı ihracatında görülen gelişmeler bir önceki yıl ile karşılaştırma yapılmak suretiyle incelenecek, ayrıca 1987 yılı programı ihracat hedefleri açısından değerlendirilecektir.

I. TÜRKİYE'NİN 1987 YILI DIŞ TİCARET DEĞERLERİ

Türkiye'nin 1987 yılı ihracatı bir önceki yıla göre %36.7 oranında artış göstermiştir.

İthalat ise aynı dönemde %27.5 artış göstermiştir.

1987 yılında dış ticaret açığı 1986 yılına göre % 8.9 oranında artış göstermiştir.

1986 yılı ihracatı ithalatın %67.1'ini karşılarken bu oran 1987 yılında 71.9'a yükselmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı 1987 yılında bir önceki yıla göre %7.2'lik bir artışla +4.8 puan yükselmiştir. (Bkz. Tablo:1)

TABLO—I
DIŞ TİCARET DEĞERLERİ
(1000 DOLAR)

YIL	İTHALAT	İHRACAT	DIŞ TİCARET FARKI	İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI
1986	11.104.770	7.456.724	-3.648.046	67.1
1987	14.163.062	10.190.047	-3.973.015	71.9
Fark	+3.058.292	+2.733.323	+324.969	+4.8
Fark(%)	+27.5	+36.7	+8.9	+7.2

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, **Dış Ticaret Hareketleri 1987 Yıllık**, s. 3.

II. İHRACATIN 1987 YILINDAKİ GELİŞİMİ

Türkiye'nin 1987 yılı ihracatı 10.190.0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 1986 yılı ihracatı 7.190.0 milyon dolardır. ve 1987 yılı ihracatı 1986 yılına göre 2.733.3 milyon dolarlık artış göstermiştir. Bu artış oransal olarak ifade edildiğinde Türkiye'nin ihracatının 1987 yılında bir önceki yıla göre %36.7 oranında artış gösterdiği söylenebilir. (Bkz. Tablo I)

III. 1987 YILI İHRACATININ SEKTÖREL DAĞILIMI

Tablo II'den de izlenebileceği gibi Türkiye'nin ihracatında 1987 yılında bir önceki yıla göre meydana gelen %36.7 oranındaki artışın büyük bir kısmı sanayi ürünleri ihracatındaki artıştan kaynaklanmaktadır. 1987 yılında 1986 yılına göre tarım ürünleri ihracatında %1.8 oranında gerileme madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatında ise %10.3 oranında artış meydana gelirken sanayi ürünleri ihracatı bir önceki yıla göre %51.5 oranında artış göstererek önemli bir sıçrama göstermiştir.

1987 yılı ihracatının sektörler itibariyle dağılımı incelendiğinde sanayi sektörünün toplam ihracat içindeki payını artırma yolundaki eğiliminin sürdüğü söylenebilir.

Sanayi ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payı 1986 yılında %71.40 iken, bu oran 1987 yılında %79.15'e yükselmiştir.

TABLO—II
TÜRKİYENİN 1987 YILI İHRACATININ
SEKTÖREL DAĞILIMI

Sektörler	1986			1987		
	1000 dolar	dağı- lım %	deği- şim %	1000 dolar	dağı- lım %	deği- şim %
Genel Toplam	7.456.724	100.00	-6.3	10.190.048	100.00	+36.7
Tarım	1.885.605	25.29	+9.7	1.852.539	18.18	- 1.8
Madencilik ve Taşocakçılığı	246.861	3.31	+1.2	272.275	2.67	+10.3
Sanayi	5.324.259	71.40	+11.2	8.065.234	79.15	+51.5

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 25'den derlenmiştir.

A. Sanayi Ürünleri İhracatı

Sanayi ürünleri ihracatı, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, işlenmiş petrol ürünleri ve sanayi ürünleri alt grupları şeklinde ayrıldığı gibi 1987 yılında bir önceki yıla göre tarıma dayalı işlenmiş ürünler ihracatında %43.1 işlenmiş petrol ürünleri ihracatında %30.4, sanayi ürünleri alt grubu ihracatında ise %53.6 oranında artış olduğu görülmektedir. (Bkz.Tablo:III) Sanayi ürünleri ihracatı içinde,

sanayi ürünleri alt grubunun payında 1980 yılı sonrasında görülen artma eğilimi 1987 yılında da sürmüştür.

1987 yılında toplam ihrasat içinde de tarıma dayalı işlenmiş petrol ürünlerinin payı %2.28, sanayi ürünleri alt grubunun payı ise %67.51 olarak gerçekleşmiştir.(Bkz.Tablo III)

Tablo:IV'de sanayi ürünleri alt grubu ihracatının dökümü yer almaktadır.

Tablodan'da izlenebileceği gibi 1987 yılında çimento sanayi ve orman ürünleri sanayi dışında tüm sanayi ürünleri ihracatında bir önceki yıla göre artış meydana gelmiştir.

Çimento ve orman ürünleri ihracatındaki gelişmede Türkiye'de konut sektöründe görülen gelişmenin etkisi düşünülebilir.

1987 yılında bir önceki yıla göre ihracatında gelişme görülen sanayi ürünlerinin başında deri-kösele, makine elektrikli ve elektronik eşya sanayi ürünleri belirtilebilir.

Deri-kösele sanayi ihracatı önemli bir gelişme göstererek, bir önceki yıla göre %109.1 oranında ihracat artışı sağlanmıştır.

Makine sanayii de 1987 yılında bir önceki yıla göre %236.0'lık bir gelişmeyle önemli bir ihracat artışı sağlamıştır.

Elektrikli ve elektronik eşya sanayinde de 1987 yılında 1986 yılına göre %126.3'lük bir ihracat artışı görülmüştür.

TABLO—III
SANAYİ ÜRÜNLERİ İHRACATININ
ALT GRUPLARA GÖRE DAĞILIMI

	1986			1987		
	1000 dolar	dağılım %	değişim %	1000 dolar	dağılım %	değişim %
Tarıma Dayalı İşlenmiş Ürünler	666.715	8.94	+3.1	953.945	9.36	+43.1
İşlenmiş Petrol Ürünleri	178.188	2.39	-52.1	232.311	2.28	+30.4
Sanayi Ürünleri	4.479.357	60.07	-10.0	6.878.979	67.51	+53.6

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 25'den derlenmiştir.

TABLO : IV
SANAYİ ÜRÜNLERİ ALT GURUBU İHRACATI

Sanayi Ürünleri	1000 Dolar	1986		1987		
		Dağılım %	Değişim %	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %
Çimento S.	26.915	0.36	-38.4	7.046	0.07	- 73.8
Kimya S.	350.159	4.70	+31.8	526.612	5.17	+ 50.4
Lastik-Plastik S.	140.513	1.88	+30.2	257.525	2.53	+ 83.3
Deri-Kösele S.	345.207	4.63	-28.7	721.874	7.08	+109.1
Orman Ürün. S.	51.725	0.69	-51.1	31.811	0.31	- 38.5
Dokumacılık	1.850.701	24.82	+ 3.4	2.707.155	26.57	+ 46.3
Cam-Seramik-Tuğla	157.928	2.12	-16.7	204.659	2.01	+ 29.6
Demir-Çelik S.	803.614	10.78	-17.0	851.811	8.36	+ 6.0
Demir Dışı Metal S.	111.188	1.49	- 3.7	134.032	1.32	+ 20.5
Madeni Eşya S.	60.402	0.81	-17.0	106.957	1.05	+ 77.1
Makine S.	202.523	2.72	-46.4	680.498	6.68	+236.0
Elektrikli ve						
Elektrikli Eşya	129.603	1.74	+ 9.0	293.285	2.88	+126.3
Ulaşım Araç. S.	82.420	1.11	-43.8	110.025	1.08	+ 33.5
Diğer Sanayii Ür.	136.459	2.23	-12.1	245.688	2.41	+ 47.6

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a.g.e, s. 26'dan derlenmiştir.

B. Tarım Ürünleri İhracatı

Tarım ürünleri ihracatı bitkisel ürünler ihracı hayvancılık ürünleri, su ürünleri ve orman ürünleri alt grupları şeklinde ayrıldığında 1987 yılında 1986 yılına göre, bitkisel ürünler ihracatında % 4.0 oranında gerileme, hayvancılık ürünleri ihracatında % 8.9 oranında artış, su ürünleri ihracatında % 12.5 oranında artış ve orman ürünleri ihracatında ise % 7.6 oranında gerileme olduğu görülmektedir. (Bkz. Tablo V)

1987 yılında toplam ihracatımız içinde bitkisel ürünler ihracatının payı % 14.57, hayvancılık ürünleri ihracatının payı % 3.05, su ürünleri ihracatının payı % 0.44, orman ürünleri ihracatının payı ise % 0.12 olarak gerçekleşmiştir.

Tarım ürünleri alt grupları ihracatının dökümü ise Tablo: VI'dan izlenebilir.

C. Madencilik ve Taşocakçılığı İhracatı

Tablo VIII'de madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatının dökümü yer almaktadır.

TABLO : V
TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATININ ALT
GRUPLARA GÖRE DAĞILIMI

	1986			1987		
	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %
BİTKİSEL ÜR.	1.546.777	20.74	+ 7,3	1.484.251	14.57	-40
HAYVANCILIK ÜR.	285.346	3.83	+16.9	310.877	3.05	+ 8.9
SU ÜRÜNLERİ	39.734	0.53	+88.8	44.714	0.44	+12.5
ORMAN ÜRÜNLERİ	13.748	0.18	+ 7.9	12.697	0.12	- 7.6

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 25'den derlenmiştir.

IV. İHRACATIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI

A. Türkiye'nin 1987 Yılı İhracatının Ülke Gruplarına Göre Dağılımı

1987 yılında OECD ülkelerine yapılan ihracatımız toplam olarak %50.1 oranında artış göstermiştir.

Serbest dövizli anlaşmalı ülkeler ve diğer ülkelere ihracatımız ise toplam olarak %18.4 oranında artış göstermiştir.

Tablo VIII'de 1987 yılında, OECD ülkelerine, serbest dövizli anlaşmalı ülkelere ve diğer ülkelere yapılan ihracat ve 1986 yılına göre değişimleri görülebilir. Aynı tablodan ihracatın kıtalara ve özel ülke gruplarına göre dağılımı da izlenebilir.

B. 1987 Yılı İhracatımızda İlk Sıraları Alan Ülkeler

1987 yılı ihracatımızda ilk sırayı 2.183.6 milyon dolarla Batı Almanya almaktadır. İkinci sırada bulunan Irak'a olan ihracatımız 1987 yılında bir önceki yıla göre %70.8 gibi önemli bir artış göstermiştir. Bu ülkeleri İtalya, A.B.D., İngiltere ve Fransa izlemektedir.

1987 yılı ihracatımızda ilk sıraları alan ülkeler arasında İsviçre ve Kuveyt bir önceki yıla göre en büyük ihracat artışının sağlandığı ülkelerdir. İsviçre'ye olan ihracatımız 1987 yılında bir önceki yıla göre %119.3, Kuveyt'e olan ihracatımız ise aynı dönemde %104.8 oranında artış göstermiştir.

TABLO : VI
TARIM ÜRÜNLERİ ALT GRUPLARI İHRACATI

Sanayi Ürünleri	1000 Dolar	1986		1987		
		Dağılım %	Değişim %	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %
Bitkisel Ürünler						
Hububat	3.037	0.04	-95.2	31.971	0.31	(+)
Baklagiller	242.720	3.26	+41.6	233.994	2.30	- 3.6
Yağlı Tohumlar	5.193	0.07	-24.1	7.828	0.08	+ 50.8
Sanayi Bitkileri	461.496	6.19	-17.7	395.214	3.88	- 14.4
Meyveler	694.025	9.31	+31.6	704.347	6.91	+ 1.5
Sebzeler	126.038	1.69	+31.2	95.741	0.94	- 24.0
Tohumlar	9.549	0.13	-28.7	10.928	0.11	+ 14.4
Diğer Bitkiler	4.719	0.06	+72.7	4.228	0.04	- 10.4
Hayvancılık Ürünleri						
Canlı Hayvan	231.184	3.10	+31.4	244.492	2.40	+ 5.8
Yün-Kıl	9.410	0.13	+ 43.0	22.252	0.22	+136.5
Hamderi-Post	1	—	-99.9	12	—	(+)
Diğer Hayvansal Ür.	44.751	0.60	-10.5	44.121	0.43	1.4
Su Ürünleri						
Yenilebilir Su Ür.	32.831	0.44	+70.4	35.248	0.35	+ 7.4
Diğer Su Ürünleri	6.903	0.09	+287.6	9.466	0.09	+ 37.1
Orman Ürünleri						
Yontulmuş Ağaç	7.755	0.10	+ 4.1	3.921	0.04	- 49.4
Diğer Orman Ürün.	5.993	0.08	+13.3	8.777	0.09	+ 46.5

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a.g.e, s. 25-26'dan derlenmiştir.

1987 yılı ihracatımızda ilk sırayı alan ülkeler Tablo IX'dan izlenebilir.

TABLO : VII
MADENCİLİK VE TAŞOÇAKLARI ÜRÜNLERİ İHRACATI

	1986			1987		
	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %	1000 Dolar	Dağılım %	Değişim %
METALİK OLAMAYAN						
TAŞOCAĞI ÜRÜNL.	197.072	2.64	+ 4.0	221.941	2.18	+12.6
MADEN CEVHERİ	47.343	0.63	+10.8	49.450	0.49	+ 4.5
YAKIT MADDELERİ	1.970	0.03	(+)	134	—	-93.2
DİĞER	476	0.01	-54.3	749	0.01	+57.5

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 25'den derlenmiştir.

TABLO : VIII
İHRACATIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI

Ülke Grupları	(1000 DOLAR)		FARK	FARK %
	1986	1987		
AET (Onlar)	3.185.733	4.789.260	1.603.527	50,3
AET (Yeni Üyeler)	77.413	78.470	1.057	1,4
AET (Onikiler)	3.263.146	4.897.730	1.604.584	49,2
A.B.D.	549.333	713.248	163.915	29,8
Japonya	98.962	156.020	57.058	57,7
Kanada	38.446	57.616	19.170	49,9
Diğer Ülke Üyeleri	342.399	649.198	306.799	89,6
S. Dövizli Dağı Avrupa Ülk.	284.00	315.293	31.203	11,0
Diğer S. Dövizli Anlaş. Ülk.	2.406.694	2.730.193	323.499	13,4
Serbest Dövizler Toplamı	2.60.784	3.045.486	354.702	13,2
Diğer Ülkeler	473.649	700.762	227.113	47,9
Diğer Ülk. ve S. Döv. Top.	3.164.433	3.746.248	581.815	18,4
Genel Toplam	7.456.719	10.190.060	2.733.341	36,7
KITALAR				
Avrupa	3.983.299	5.929.108	1.945.809	48,8
Asya	2.360.121	2.958.755	598.634	25,4
Amerika	606.086	805.007	198.921	32,8
Afrika	497.772	481.661	16.111	3,1
Okyanus ve Diğer	9.441	15.529	6.088	64,5
ÖZEL ÜLKE GRUPLARI				
Arap Ülkeleri	1.940.977	2.484.722	543.745	28,0
AET Dışında Geliş. Ülk.	1.098.477	1.634.276	535.799	48,8
Sosyalist Ülkeler	429.908	437.128	7.220	1,7
Doğu Avrupa Ülk. (Comecon)	283.550	314.304	30.754	10,8
Körfez Ülkeleri	1.650.845	2.093.304	442.459	26,8
EFTA	350.488	481.991	291.503	83,2
İslam Ülkeleri	2.517.530	2.971.548	454.018	18,0
Ortadoğu Ülkeleri	2.044.519	2.502.131	457.612	22,4
Kuzey Afrika Ülkeleri	476.062	439.170	36.892	7,8
OPEC Ülkeleri	1.967.041	2.389.582	422.541	21,5

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı a.g.e. s. 51'den derlenmiştir.

C. 1987 Yılında 1986 yılına Göre İhracatımızın Önemli Ölçüde Arttığı Ülkeler

1987 yılında 1986 yılına göre ihracatımızın önemli ölçüde arttığı ülkeler Tablo : X'dan görülebilir.

1987 yılında 1986 yılına göre Irak, İsviçre, Kuveyt başta olmak üzere 91 ülkeye olan ihracatımızda artış görülmüştür.

D. 1987 Yılında 1986 Yılına Göre İhracatımızın Önemli Ölçüde Azaldığı Ülkeler

1987 yılında 1986 yılına göre ihracatımızın önemli ölçüde azaldığı ülkeler Tablo XI'den izlenebilir.

1987 yılında 1986 yılına göre ihracatımızın azaldığı ülke sayısı 33'dür.

TABLO : IX
1987 YILINDA İHRACATIMIZDA İLK 20 SIRAYI ALAN ÜLKELER

ÜLKELER	(1000 DOLAR)		1987	%	FARK	Fark %
	1986	%				
Batı Almanya	1.443.984	19,36	2.183.643	21,43	739.659	51,2
Irak	553.275	7,42	945.262	9,28	391.987	70,8
İtalya	579.840	7,78	850.614	8,35	270.774	46,7
A.B.D.	549.333	7,37	713.248	7,00	163.915	29,8
İngiltere	334.212	4,48	541.406	5,31	207.194	62,0
Fransa	298.680	4,00	499.603	4,90	200.923	67,3
İran	564.360	7,57	439.699	4,31	-124.661	-22,1
Suudi Arabistan	357.630	4,80	408.401	4,01	50.771	14,2
İsviçre	162.279	2,18	355.852	3,49	193.573	119,3
Belçika-Lüks.	195.117	2,62	318.524	3,13	123.407	63,2
Holanda	222.380	2,98	280.242	2,75	57.862	26,0
Kuveyt	120.825	1,62	247.483	2,43	126.658	104,8
Avusturya	111.217	1,49	188.522	1,85	77.305	69,5
Ürdün	168.961	2,27	171.715	1,69	2.754	1,6
Rusya	140.584	1,88	169.495	1,66	28.911	20,6
Japonya	98.932	1,33	156.020	1,53	57.058	57,7
Lübnan	135.993	1,82	149.825	1,47	13.832	10,2
Cezayir	177.553	2,38	141.882	1,39	-35.671	-20,0
Libya Arap Cum.	135.761	1,82	140.658	1,88	4.897	3,6
Mısır Arap Cum.	145.169	1,95	138.773	1,36	- 6.396	- 4,4
Liste Toplamı	6.496.115	87,12	9.040.867	88,72	2.544.752	39,2
GENEL TOPLAM	7.456.724	100,00	10.190.047	100,00	2.733.323	36,7

Not : (1986 - 1987) yıllarında 124 ülkeye ihracat yapılmıştır.

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı a.g.e. s. 48

V. 1987 YILINDA PROGRAMLANAN VE GERÇEKLEŞEN İHRACAT

A. 1987 Yılı Programında Dış Ticarete İlişkin Politika ve Tedbirler

—Döviz kuru politikanın, dış rekabet gücünü idame ettirecek ve rasyonel bir teşvik sisteminin oluşturulmasında katkıda bulunacak biçimde yürütülmesi amacıyla gerçekçi bir kur uygulaması sürdürülecektir.

—Sağlıklı bir sanayi yapısının sağlanması, ekonomide verimliliğin artırılması, ihracatın teşviki ve tüketicinin yararı açısından koruma sisteminin rasyonelleştirilmesine devam edilecektir.

—Serbest ithalatla, haksız fiyat rekabetinin önlenmesi amacıyla, gerekli mevzuat değişiklikleri için çalışmalar yapılacaktır.

TABLO : X

1987 YILINDA 1986 YILINA GÖRE İHRACATIMIZIN ÖNEMLİ
ÖLÇÜDE ARTTIĞI ÜLKELER

(1000 DOLAR)

ÜLKELER	1986	1987	FARK	FARK %
Batı Almanya	1.443.984	2.183.643	739.659	51,2
Irak	553.275	945.262	391.987	70,8
İtalya	579.840	850.614	270.774	46,7
İngiltere	334.212	541.406	207.194	62,0
Fransa	298.680	499.603	200.923	67,3
İsviçre	162.279	355.852	193.573	119,3
A.B.D.	549.333	713.248	163.915	29,8
Kuveyt	120.825	247.483	126.658	104,8
Belçika-Lüksemburg	195.117	318.524	123.407	63,2
Avusturya	111.217	188.522	77.305	69,5
Holanda	222.380	280.242	57.862	26,0
Japonya	98.962	156.020	57.058	57,7
Suudi Arabistan	357.630	408.401	50.771	14,2
Rusya	140.584	169.495	28.911	20,6
İsveç	41.573	66.041	24.468	58,9
Hindistan	44.952	68.309	23.357	52,0
Taiwan (Formoza)	3.103	26.443	23.340	(+)
Kanada	38.446	57.616	19.170	49,9
Kıbrıs	73.338	89.697	16.359	22,3
Danimarka	27.541	43.648	16.107	58,5

LİSTE TOPLAMI : 5.397.271   8.210.069   2.812.798   52,1

Genel Toplam : 7.456.724   10.190.047   2.733.323   36,7

Not: 1987 yılında 1986 yılına göre ihracatımızın önemli ölçüde arttığı ülke sayısı 91'dir.

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 41.

TABLO : XI

1987 YILINDA 1986 YILINA GÖRE İHRACATIMIZIN ÖNEMLİ
ÖLÇÜDE AZALDIĞI ÜLKELER

(1000 DOLAR)

ÜLKELER	1986	1987	FARK	FARK %
İran	564.360	439.699	-124.661	-22,1
Cezayir	177.553	141.882	- 35.671	-20,1
Yunanistan	75.603	58.851	- 16.752	-22,2
Çin Halk Cumhuriyeti	119.362	102.768	- 16.594	-13,9
Polonya	40.997	25.659	- 15.338	-37,3
Portekiz	17.514	8.285	- 9.229	-52,7
Yugoslavya	26.456	19.016	- 7.440	-28,1
Mısır Arap Cumhuri.	145.169	138.773	- 6,396	- 4,4
Sudan	7.011	4.803	- 2,208	-31,5
Tunus	13.589	11.458	- 2,131	-15,7
Holanda'nın Amerika Ü.	3.072	1,122	- 1,950	-63,5
Birmanya (Burma)	2.478	570	- 1,908	-77,0
Abudabi	14.873	13.297	- 1,576	-10,6
Suriye Arap Cum.	62.130	60.614	- 1,516	- 2,4
Venezüella	3.093	1,607	- 1,486	-48,0
Güney Kore Cum.	7,370	5,992	- 1,378	-18,7
Bahreyn	2.240	1.376	- 864	-38,6
Dubai	22.691	21.933	- 758	- 3,3
Yemen Arap Cum.	3.555	2.809	- 746	-21,0
Filipin	2.030	1.315	- 715	-35,2

LİSTE TOPLAMI : 1.311.146 1.061.829 -249.317 -19,0

GENEL TOPLAM : 7.456.724 10.190.047 2.733.323 36,7

Not: 1987 yılında, 1986 yılına göre ihracatımızın önemli ölçüde azaldığı ülke sayısı 33'dür.

Kaynak : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, a. g.e., s. 50.

—İthal mallarının tüketiciye uygun kalite ve şartlarda arzını sağlamak amacıyla gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

—İhracatçının uluslararası ticaret ile karşılaştığı engellere karşı korunması ve ihrac mallarımıza uygulanan miktar kısıtlamalarının kaldırılması için yapılmakta olan girişimler etkili bir şekilde sürdürülecektir.

—İkili ilişkilerde dış ticaretin dengeye ulaştırılmasına özen gösterilecektir.

—İthalat ve ihracat rejimlerinde istikrarın sağlanması esastır.

—İhraç mallarımızın dış pazarlarda tanıtılması etkili bir şekilde sürdürülecektir.

—İhraç mallarımızla ilgili ambalaj, kalite ve standardizasyon konularında gerekli hassasiyet gösterilecektir.

—İhracat kredi ve ihracat kredi sigortası sistemlerinin uygulamaya konulması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

—Özkaynakların sınırlılığı sebebiyle, dış kredi imkânlarımızın değerlendirilmesi kalkınmayı hızlandırma açısından önem taşımaktadır.

Bundan dolayı, bir yandan dış ödeme gücümüzün arttırılması, diğer yandan da dış para piyasalarından ödeme gücümüzü zorlayacak miktar ve şartlarda kredi temini hedef alınacaktır. (1).

B. İhracat Hedefleri

Tarım ve sanayi sektöründeki üretim artışlarının ihracata dönüştürülmesi ve ikili ilişkilerin geliştirilmesi sonucunda ihracatın 1987 yılı için bir önceki yıla göre %13.2 oranında artarak 8.550 milyon dolara ulaşması programlanmıştır.

1987 yılında tarım ve hayvancılık ihracatını bir önceki yıla göre %5.8, sanayi ihracatının ise %15.5 oranında artış göstermesi öngörülmüştür.

Bu suretle 1987 yılında tarım ve hayvancılık ihracatının toplam ihracat içerisindeki payı %20.4'e, madencilik ve taşocakçılığı ihracatının payı %3.5'e gerilerken, sanayi ürünleri ihracatının payı %76.1'e yükselecektir (2).

(1) DPT, 1987 Yılı Programı, Yayın No: DPT: 2065, Ankara 1986, s. 68

(2) DPT, a.g.e., s. 68

C. 1987 Yılında Gerçekleşen İhracatın Program Hedefleri Açısından değerlendirilmesi

1987 yılı ihracatı 1986 yılına göre %36.7 oranında artmıştır. (Hedeflenen: %13.2 oranında artış-program hedefi aşılmıştır).

1987 yılı ihracatı 10.190.0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. (Hedeflenen: 8.550 milyon dolar-program aşılmıştır).

Tarım ve hayvancılık sektörü ihracatında bir önceki yıla göre %1.8 oranında gerileme görülmüştür. (Hedeflenen: %5.8 oranında artış).

Sanayi ürünleri ihracatında bir önceki yıla göre %51.5 oranında artış görülmüştür. (Hedeflenen: %15.5 oranında artış-program hedefi aşılmıştır).

Sanayi ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payı %79.15'e yükselmiştir. (Hedeflenen: 76.1-program hedefi aşılmıştır).

Özetle 1987 yılında gerek toplam ihracat değeri açısından gerekse ihracatın yapısı açısından program hedeflerinin olumlu yönde aşıldığı söylenebilir.

SONUÇ:

Türkiye'nin ihracatında 1980 yılı sonrasında görülen olumlu gelişmeler 1987 yılında da sürmüştür.

Gerek ihracatta görülen artış, gerekse ihracatın yapısının sanayi ürünler lehine değişimi açısından 1987 yılında program hedefleri önemli ölçüde aşılmıştır.

Türkiye'nin ihracatında 1987 yılında görülen olumlu gelişmelerin önümüzdeki yıllarda da sürmesi Türk Ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır.